

Kynnys ry:n lausunto hallituksen esityksestä vammapalvelulain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaantulon lykkäämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Annina Heini, Järjestöpäällikkö, Kynnys ry

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta 12.9.2023

Kynnys ry ei kannata lain voimaantulon lykkäämistä

- Kyseenalaista, että eduskunnan hyväksymää ja presidentin vahvistamaa lakia muutetaan ennen kuin siitä on saatu käyttö- ja soveltamiskokemusta.
 - Esitys on edustuksellisen demokratian peruslogiikkaa heikentävä.
 - Ikääntymisrajauksen muokkaaminen nähdään tarpeellisena, vaikka ei ole tosiasiallista dataa, että lain soveltaminen laajenisi merkittävästi sosiaalihuoltolain piiriin kuuluviin asiakkaisiin (vrt. nykyinen VPL).
 - Vammaispalvelulain vaikutusten arvioinneissa ei saa ylikorostua taloudellisten vaikutusten arviointi, kuten nyt vaikuttaa käyvän.
 - Uuden lain mukaisia palveluja odottaa moni palvelupaletin väliinputoaja sekä nykyisen kaltaisten palveluiden joustavoittamista odottava henkilö.
 - Erityinen osallisuuden tuki on jo aiemmin asetettu tulevaksi voimaan muuta lakia huomattavasti myöhemmin. Tätä asetelmaa ei ole tarpeen eikä missään määrin hyväksyttävää ennestään pahentaa.
- **Muutostarpeiden pohjan tulisi olla: Toimeenpanon, vaikutusten ja kustannusten seurantatietoon perustuva arviointi**
- **Ei saada ilman lain voimaansaattamista**

Kustannuksista puhuttaessa huomioitava

- Ihmisoikeudet ja välttämättömät palvelut, joita vammaispalvelut ovat, eivät saa olla säästökohde. Ne ovat käyttäjilleen elintärkeitä → Eivät luksusta, jota kaikki haluavat.
- Kustannukset vammaispalveluissa voivat vähentää kustannuksia muualla. Tästä tarvitaan käyttökokemusta.
- Lain siirtymisellä kohtalokkaita vaikutuksia palveluita odottavien ihmisten elämään, mikä saattaa johtaa raskaampiin ja muihin korvaaviin palveluihin sekä tukitoimiin → Esityksessä toivottuja kustannussäästöjä ei tosiasiallisesti saavuteta.
- Invalidivähennykset on poistettu tuloverotuksesta vuonna 2023. Tästä säästyvät rahat oli tarkoitus ohjata vammaispalveluiden kehittämiseen.

Huomioita seurannasta

- Myöhemmin jotain lain kohtaa voi olla tarpeen tarkentaa tai täydentää.
→ Hetki ei ole kuitenkaan nyt ennen käyttökokemuksia.
- Lain vaikutusten tiivis ja monikanavainen seuranta ja arviointi tulisi sisällyttää toimeenpanoon
→ Vammaisjärjestöt tulee ottaa **aktiivisesti** mukaan (YK:n vammaissopimus 4.3 art)